
Neppe store farer ved genmodifisert mat

AKTUELT

HANS PETTER FOSSENG

Email: hans.petter.fosseng@legeforeningen.no

Nettredaksjonen

Genmodifiserte næringsmidler er ikke så farlig som mange forbrukere later til å tro, blant annet fordi godkjenningsordningen i Norge skal kunne luke ut helseskadelige genmodifiserte næringsmidler før disse kommer på markedet.

Det konkluderer et ekspertutvalg ledet av professor dr.med. Lars Walløe, i en offentlig utredning om helsemessige konsekvenser av genmodifiserte næringsmidler (1). Ingen genmodifiserte næringsmidler er foreløpig godkjent i Norge, men Statens næringsmiddeltilsyn har tre søknader til behandling.

Ulik risikovurdering

Utvalget har klarlagt hvilke farer som kan oppstå, og mulig helserisiko er drøftet i forhold til slike farer. Utvalget har også vurdert om myndighetene bør ta i bruk et føre var-prinsipp og hindre omsetning av slik mat.

Det er enighet i utvalget om den faktiske beskrivelsen av potensielle helsefarer. På noen punkter vurderer likevel utvalgets medlemmer den potensielle helserisikoen forskjellig. Flertallet på 11 medlemmer tror at det neppe er noen fare for toksiske, antinæringsmessige eller allergiske helseeffekter med den helhetsvurdering som produktene må gjennom i dag før de godkjennes.

Flertallet mener også at det ikke er noen særlig risiko for at godkjente genmodifiserte næringsmidler skal kunne påvirke den ernæringsmessige balansen, eller at genmodifiserte næringsmidler som er godkjent, neppe vil kunne fremkalle smittsom eller kronisk sykdom. Et medlem vurderer likevel den potensielle helserisikoen som så stor at han anbefaler et midlertidig forbud mot markedsføring, og dermed salg, av genmodifiserte næringsmidler i Norge.

Uventede effekter

Utvalget er delt i sitt syn når det gjelder utilsiktede eller uventede effekter, også kalt pleiotrope effekter. Et flertall på sju medlemmer mener at enkelte uventede endringer kan være vanskelig å oppdage ved dagens godkjenningssprosess. Disse utvalgsmedlemmene anbefaler at det utarbeides retningslinjer for nærmere undersøkelser og hvordan disse skal utføres. Tre medlemmer synes imidlertid at denne helserisikoen er stor nok til å rettferdiggjøre bruk av føre var-prinsippet for å hindre at genmodifiserte næringsmidler blir markedsført inntil dokumentasjon foreligger.

Utvalget understreker betydningen av å unngå bruk av antibiotikaresistensmarkørgener som kan føre til at viktig antibiotika ikke vil virke. Halve utvalget mener at bruk av markørgener som gir antibiotikaresistens, representerer en unødvendig helserisiko og derfor ikke bør tillates med mindre de aktuelle genene fjernes under fremstillingsprosessen. Dette synet er i tråd med regelverket som er vedtatt, men ikke trådt i kraft.

Utvalget uttrykker bekymring for at Norge mangler bred forskerkompetanse, og mener at kompetansen bør styrkes innen genteknologi generelt og innen genmodifiserte næringsmidler spesielt.

LITTERATUR

1. Norges offentlige utredninger. GMO-mat. NOU 2000: 29. Oslo: Statens forvaltningstjeneste, Seksjon statens trykning, 2000.

Publisert: 30. november 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.